

УДК 327.7:323.1(477)

І.М. Грідіна

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ВРЕГУЛЮВАННІ КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ: ПОТЕНЦІЇ ТА РЕАЛІЇ

Стаття присвячена аналізу діяльності міжнародних міжурядових організацій з точки зору ефективного виконання своїх функцій у врегулюванні військового конфлікту на Сході України. Наголошується на проблемах міжнародних безпекових організацій адекватно реагувати на подібні виклики, неспроможність застарілих негнучких механізмів прийняття рішень реалізовувати міжнародно-правові норми в практичній площині.

Ключові слова: *військовий конфлікт на Сході України, міжнародні організації, міжурядові організації, ООН, Рада Європи, НАТО, ОБСЄ.*

Станом на 1 січня 2017 року Україна є членом 79 міжнародних організацій [4]. Більшість з них своєю метою мають підтримання міжнародного миру та безпеки через ефективні колективні заходи, запобігання загрози миру, придушення актів агресії або інших порушень миру, контролювання дотримання норм міжнародного права тощо. Але у XXI ст. Україна, будучи членом ООН, Ради Європи, ОБСЄ та ще 76 міжнародних організацій,

маючи чинні гарантії територіальної цілісності від країн гарантів – Росії (!), США, Великої Британії відповідно до Будапештського меморандуму, зазнала анексію суверенної території, вже більше трьох років потерпає від війни, розв’язаної одним з «гарантів» та членом перелічених організацій - РФ, близько 10 тисяч українських громадян загинуло, а більше трьох мільйонів осіб вимушені залишити свої домівки. Усе це дає підстави без перебільшення говорити про руйнацію міжнародно-правових засад світового порядку, дестабілізацію міжнародного безпекового середовища. Повернення до «права сили» в міжнародних відносинах, що здійснюється Росією шляхом агресивної зовнішньої політики створює ризик колапсу міжнародної системи [14, с.3], зокрема її міжнародно-правової складової. Глобальна безпекова криза стала серйозним випробуванням для міжнародних організацій, виявила недосконалість та низьку ефективність наявних механізмів запобігання військовим конфліктам та їх врегулюванню, що яскраво демонструє ситуація на Сході України. Вже зараз ця проблема активно обговорюється вітчизняними експертами, знаходить своє відображення в наукових публікаціях [3; 5; 8; 11; 20; 21; 22]. Разом з тим, реалії продовження гарячої фази конфлікту (власне кажучи – війни), невизначеність із термінами та засобами його врегулювання з одного боку, методологічні різночитання в дослідженнях (читаємо – «врегулювання внутрішнього збройного конфлікту» [3]) з іншого, вимагають ретельної уваги до шляхів врегулювання розв’язаного та підтримуваного безпосередньою участю Росії військового конфлікту на Сході України. Аналіз діяльності міжнародних міждержавних організацій (задачі неурядових організацій зводяться в основному до ліквідації наслідків конфліктів) з точки зору ефективного виконання своїх функцій у врегулюванні військового конфлікту на Сході України, а відтак - їх спроможності адаптуватися до нових реалій сучасного світового порядку/безпорядку, - є надзвичайно актуальною та нагальною проблемою.

Анексія Криму, зовнішня агресія РФ в діяльності міждержавних міжнародних організацій щодо українського питання поставили на перше місце проблеми безпекового та політичного характеру. При цьому слід зазначити, що саме поняття агресії, чітко визначене в міжнародному праві як пряме чи опосередковане застосування збройної сили однієї держави проти суверенітету, територіальної цілісності чи політичної незалежності іншої держави було присутнє в реакції міжнародної спільноти на військове вторгнення Росії у серпні 2014 р.: Президент Литви Д.Грібаускайте (Twitter): «Литва рішуче засуджує військове вторгнення Росії в Україну. Це загроза міжнародному миру і безпеці»; Міністр закордонних справ Латвії Е.Рінкевичс (Твіттер): «Російське вторгнення в Україну повинно бути розцінено Радою безпеки ООН як акт агресії, ООН має реагувати відповідно, це – війна»; Міністр закордонних справ Швеції К.Більдт (Твіттер): «Зараз ми вочевидь спостерігаємо бої між регулярними силами Росії та України. Існує чітка назва цього...» та інші. НАТО розмістила на офіційному сайті супутникові знімки російської військової техніки, яка перетинає кордон України. Речник альянсу О.Лунгеску заявляв: «Нові супутником знімки демонструють, що війська РФ беруть участь у військових операціях всередині України» [17]. Невипадково, що саме Естонія, Литва, Латвія, Польща однозначно висловились з приводу визначення акту агресії, адже безпосередньо відчували загрозу для себе. У подальшому саме вони стали активно лобювати інтереси України, відстоюючи її позицію щодо визнання Росії стороною конфлікту та агресором. Але, як відомо, Росія з самого початку категорично заперечувала факт вторгнення та будь-яке згадування її в якості сторони конфлікту, доводячи ситуацію до абсурду «озброєних трофейними/здобутими в шахті «Градами» шахтарів». А слова Президента Франції: «Якщо з’ясується, що російські військові присутні на українській землі, це буде нестерпно і неприйнятно...» [17], - стали пророцькими в плані неможливості/небажання цю присутність визнавати, а на чергову ескалацію конфлікту реагувати «глибоким занепокоєнням».

Але тільки переведення факту агресії в рамки міжнародно-правового поля може кардинально змінювати ситуацію та задіяти увесь механізм міжнародно-правої підтримки жертви агресії. І в цьому контексті надзвичайно важливим чинником є реакція та позиціонування провідних міжнародних організацій, які у той чи інший спосіб несуть відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки (ООН, ОБСЄ, НАТО, Рада Європи тощо). Автори першої фундаментальної монографії, присвяченій українсько-російській гібридній війні [18, с. 411], цілком справедливо відзначають певні успіхи української дипломатії щодо формування об'єктивної картини подій у Криму та на Донбасі, адже саме це, як виявилось, стало ключовим у консолідації підтримки України міжнародними безпековими організаціями та форумами. Разом з тим, реакція міжурядових організацій на агресію Росії проти України виявила хиби в ухваленні своєчасних та адекватних рішень для розв'язання кризових ситуацій, адже їх автономія має відносний характер через неможливість прийняття рішень без участі відповідних держав. Прикладом цього може служити Рада Безпеки ООН, дії якої виявились практично заблокованими РФ, що звело нанівець усі спроби припинити російську агресію. Саме визнання факту російської агресії з боку міжнародної спільноти коштувало для України неабияких дипломатичних зусиль. У січні 2015 р. Верховна Рада України звернулася до міжнародних організацій та національних парламентів держав світу з проханням визнати Росію державою агресором [16], апелюючи до Резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Визначення агресії» 3314 від 14 грудня 1974 р., яка вважає такою «засилання державою або від імені держави збройних банд, груп, іррегулярних сил або найманців, які здійснюють акти застосування збройної сили проти іншої держави [13].

Але на відміну від інформаційної площини, де більшість міжнародних організацій заявила про підтримку Києва, надати йому практичну міжнародно-правову допомогу виявилось здатним досить обмежено коло акторів. Незважаючи на очевидність факту агресії та її ескалації, більшості державам світу або їх політичними силами вигідно було закривати очі на зовнішнє втручання, кваліфікуючи конфлікт на Донбасі як громадянську війну, уникаючи тим самим можливої конфронтації з Росією і визнаючи за неї в такий спосіб «право сили». У перші місяці окупації Криму (лютий-квітень 2014 р.) міжнародна спільнота відреагувала на агресію Росії персональними санкціями проти осіб, пов'язаних з анексією Кримського півострова. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 68/262 від 27 березня 2014 р. визнала незаконність референдуму в Криму щодо приєднання до Росії, однак не містила жодного положення, яке б вказувало на анексію півострова чи називала б діяння Росії актом агресії. При цьому таку досить «дипломатичну» резолюцію підтримали лише 100 країн, 58 країн-членів ООН утримались, а 11 голосували «проти» [7, с. 19]. І хоч історія не знає умовних способів, але майже очевидно, що адекватна реакція міжнародної спільноти на факт явної агресії/анексії Криму змогла б унеможливити військову агресію Росії на Сході України. Влітку 2014 р. українські війська могли б в короткий термін розв'язати конфлікт на Донбасі з мінімальними втратами з обох боків, однак військова інтервенція Росії врятувала їх маріонеткові антиурядові сили, дозволивши їм закріпитися на захоплених територіях, забезпечила військовим, політичним та фінансовим шляхами створення на них квазіреспублік [11]. Неодноразові скликання засідань Ради безпеки ООН щодо подій на сході України закінчувались безрезультатно через блокуючий голос РФ, яка в якості постійного члена Ради безпеки має право вето на ухвалення будь-яких рішень. І мабуть тільки загибель 298 пасажирів малайзійського Боїнгу МН17, більшість з яких були громадянами Нідерландів, Австралії та Великої Британії, примусила Захід усвідомити не тільки російську причетність до збройного конфлікту в Україні, але й неможливість залишатися осторонь вже через небезпеку для себе. Виключення Росії з G8, санкції США, ЄС та їх союзників продемонстрували жорсткіші позиції. Тим не менш, Резолюція Ради Безпеки ООН 2202 (2015 р.), схвалюючи Мінські угоди, визначила Україну та ОРДЛО як

сторони конфлікту, виводячи за його рамки Росію. Фактично першою резолюцією, в якій використовувалось визначення «російська» агресія та містився заклик до РФ вивести свої війська з Донбасу, стала резолюція 2132 Парламентської Асамблеї Ради Європи «Політичні наслідки російської агресії в Україні» від 12 жовтня 2016 р. [23], що була прийнята на підставі звіту Марієлли Бекк «Засоби правового захисту у випадку порушень прав людини на українських територіях, непідконтрольних українській владі». У звіті зокрема зазначалось, що військова інтервенція російських військ у Східну Україну порушує міжнародне право; «ДНР» та «ЛНР» створені, підтримуються та ефективно контролюються Росією, не володіють жодною легітимністю відповідно до українського законодавства чи міжнародного права тощо.

Ситуація з прийняттям рішення Міжнародним судом ООН з питання про тимчасові заходи, пов'язані з порушенням Росією двох міжнародних конвенцій (Конвенції про ліквідацію усіх форм расової дискримінації і Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму) (2017), доводить, що практичне вироблення і затвердження конкретних заходів, спрямованих проти агресора з боку безпекових організацій буде представляти для України тривалий та складний процес. Заслухавши сторони та дослідивши матеріали справи, Міжнародний суд відмовив Києву в проханні встановити тимчасові заходи по Конвенції про фінансування тероризму, адже Україна нібито не надала необхідних доказів. Разом з тим, проголошуючи, що очікує з боку Росії та України виконання Мінських домовленостей, де-факто Міжнародний Суд визнав сторонами Мінських домовленостей Україну та Росію. Зважаючи, що остання до того цей факт відкидала, проголошуючи, що це угода виключно між українським урядом з одного боку, і «ДНР-ЛНР» - з другого, таке рішення можна вважати певною перемогою. Фактично Україна стала першою державою в світі, яка спромоглася змусити РФ відповідати за свої діяння [9].

Отже, потрібно було три роки війни, величезна кількість загиблих та поранених, масштабні руйнування, біженці, щоб міжнародна спільнота в особі міжнародних організацій врешті решт визнали причетність агресора до агресії. При цьому, наприклад, Рада Європи та її Парламентська Асамблея (ПАРЕ), які висловились з цього приводу більш-менш однозначно, в першу чергу виконують дипломатичні функції, будучи майданчиком для обговорення, а відтак мають досить обмежені можливості кардинально вплинути на врегулювання конфлікту на Сході України. І навпаки. Міжнародний Суд ООН, найавторитетніша інстанція щодо практичного застосування механізмів у визначенні відповідальності за порушення міжнародного права, діє найобережнішим чином. Тобто дієвість прямо пропорційна відповідальності і навпаки.

Велике значення під час конфлікту має співпраця України з НАТО. Північноатлантичний альянс виконує свої зобов'язання як партнер України. Але Альянсу зв'яже руки той факт, що Україна не є його членом, а отже не може претендувати на дію принципу колективної безпеки. Разом з тим, Україна може розраховувати на допомогу окремих членів організації. Дії Альянсу, спрямовані на посилення оборони території країн-членів з Центральної Європи та Балтії, відіграють відповідну роль стримування агресора, запобігаючи подальшим діям Росії з ескалації конфлікту. В політичному плані Комісією Україна-НАТО наша держава може використовувати у якості консультативного механізму, щоб інформувати членів організації про свою позицію, генерувати їх політичну підтримку, не тільки колективну, а й індивідуальну. У прийнятому на Варшавському саміті НАТО (липень 2016 р.) «Комплексному пакеті допомоги» Україні передбачено функціонування 8 трестових фондів, 40 напрямів взаємодії, новий механізм координації допомоги від організації та її країн-членів, безпосередню роботу радників Альянсу в Міністерстві оборони, Генеральному штабі та інших українських відомствах, спільну розробку та імплементацію реформ у секторі безпеки та оборони. Організація також допомагає з реабілітацією поранених солдатів. В рамках програм співпраці і «Наука заради миру» було

запущено 15 ініціатив, під які з 2014 – по 2017 виділено близько 106 млн. євро [6; 15]. Вищесказане дає усі підстави кваліфікувати позицію НАТО щодо конфлікту в Україні однозначно: засудити агресію Росії. Разом з тим, на Варшавському саміті (2016) Альянсу Генеральний секретар Єнс Столтенберг підтвердивши підтримку Україні, заявив, що члени альянсу не визнають незаконну та протиправну анексію Криму Росією, «засуджують *дестабілізацію* Росією Східної України, закликають Москву припинити свою політичну, військову та фінансову підтримку *сепаратистів*» (виділено – І.Г.) [12]. Використання керівником провідної безпековою організацією визначень «дестабілізація» та «сепаратисти» знов дає зрозуміти небажання міжнародної спільноти називати речі своїми іменами, принаймні коли мова йде саме про прийняття міжнародно-правових рішень.

У такий спосіб у контексті багатосторонніх зусиль, спрямованих на політичне врегулювання конфлікту на Сході України, єдиною міждержавною організацією з загальним членством, яка включає Україну, Росію та всі країни - учасниці женецького, нормандського та берлінського переговорних форматів залишається ОБСЄ. Саме на неї спочатку покладалась сподівання у врегулюванні військового конфлікту. Але оскільки рішення в Постійній Раді ОБСЄ ухвалюються консенсусом, а Росія майже відкрито демонструє політику ігнорування, протидії та знецінення цієї структури, важко розраховувати на дієвий потенціал ОБСЄ у врегулюванні конфлікту на Сході України. Та й сумний досвід участі ОБСЄ у заморожуванні інших конфліктів на пострадянському просторі (Абхазія, Придністров'я) не надає зайвого оптимізму. Разом з тим, в контексті інтернаціоналізації процесу врегулювання збройного конфлікту на Сході України ОБСЄ певним чином намагається виконати свої функції. У березні 2014 року Постійна Рада ОБСЄ на підставі запиту українського уряду ухвалила рішення про створення Спеціальної моніторингової місії (СММ) в Україні, мандат якої поширюється на всю територію держави для взаємодії місії з органами влади всіх рівнів, представниками громадянського суспільства, етнічними та релігійними групами, місцевими громадами з метою підтримання діалогу та зменшення напруження в країні. Завданнями СММ, яка спочатку нараховувала 100 неозброєних цивільних спостерігачів, було проведення моніторингу та підготовка звітів про ситуацію за дотриманням прав людини і гуманітарної ситуації на усій території України. З весни 2014 р. її основним пріоритетом стали події на Сході України. Влітку 2014 р., після загострення конфлікту, чисельність СММ було збільшено до 500 осіб, а мандат подовжено до 31 березня 2016 р. 18 лютого 2016, а потім в середині березня 2017 р. – ще на рік до 31 березня 2018 р. з річним бюджетом 105,5 млн. євро [1]. Сам факт того, що місія тричі пролонгує свої повноваження свідчить про невтішні перспективи врегулювання конфлікту силами ОБСЄ, спричинені як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками. Головною метою роботи СММ є збір інформації, встановлення фактів та звітність про ситуацію з безпекою по усій Україні. До повноважень СММ не входить підведення висновків або здійснення будь-яких розслідувань. Спількуючись з різноманітними громадськими групами, зокрема представниками влади усіх рівнів, громадянського суспільства, етнічних та релігійних груп і місцевих громад, організація щоденно збирає інформацію та публікує щоденні звіти, доступні на офіційному сайті ОБСЄ. Свого часу Президент України пропонував варіант розміщення поліцейської місії ОБСЄ, яка б гарантувала припинення вогню та змогла б забезпечити безпеку проведення місцевих виборів. Однак, Кремль, блюзнірські проголошуючи згоду на підсилення кількості представників ОБСЄ на лінії зіткнення, зокрема озброєних, цю пропозицію постійно блокує. Наявність в місії великої кількості громадян Росії (за думками деяких вітчизняних експертів – офіцерів ФСБ РФ) робить безпристрасність моніторингу досить сумнівною, місії закидають в кращому випадку імітацію діяльності, в гіршому – шпигунство [22]. Невисокий авторитет серед місцевого населення члени місії заслужили плітками про величезні зарплатні (нібито 500 євро на день), бездіяльність, вільну поведінку, навіть

пияцтво. Отже, врегулювання військового конфлікту на Сході України для ОБСЄ є справжнім викликом у збереженні свого статусу організації, відповідальної за мир та безпеку в Європі, а відтак – нагальною потребою у реформуванні організації для ефективного виконання своїх безпосередніх функцій. Разом з тим, для України залишається важливою діяльність СММ ОБСЄ хоча б в контексті донесення до світової спільноти правдивої інформації про війну на Сході України.

Більш-менш солідарними міжнародні організації виявились у наданні економічної, фінансової та гуманітарної допомоги Україні, що напряду не вимагало від них визнання Росії стороною конфлікту. Пошук коштів на відновлення інфраструктури та економіки обґрунтовувався загальним «постраждалим внаслідок бойових дій». Ще у вересні 2014 року ООН, Світовий банк і ЄС створили спільну місію з метою оцінки короткострокових і середньострокових потреб у відбудові звільнених територій Донбасу [10]. Програма розвитку ООН, яка здійснювала свою діяльність в Україні протягом десяти років, змогла швидко зреагувати в умовах конфлікту, в першу чергу, налагодивши надання гуманітарної допомоги, поступово переходячи до акцій середньострокового планування. З лютого 2016 р. ПРООН відкрила нову програму допомоги незахищеним верствам населення. Загальний бюджет проекту склав 1,2 млн. доларів США. Проектом було передбачено надання гуманітарної допомоги в першу чергу особам, які проживають в соціальних закладах на територіях, непідконтрольних Україні. Також, гуманітарна допомога надавалась найбільш уразливим категоріям населення: особам з обмеженими можливостями, матерям-одиначкам, багатодітним родинам. Ще одним напрямом ПРООН стало залучення висококваліфікованих керівників до міських та обласних підрозділів влади. Проект, що фінансується Швейцарією та Швецією, мав бюджет 8 млн. євро для доплат спеціалістам-управлінцям, які б приїздили до Донецької області працювати з інших регіонів. Крім того ПРООН планували забезпечити обласні та міські ради комп'ютерним та програмним забезпеченням, меблями, офісним обладнанням, провести ремонт приміщень. Усього ж з 2014 по 2016 рік ПРООН забезпечила допомогу Україні на суму 101 млн. доларів, з цієї суми на Донбас виділено 22 млн. [2]. Ні в якому разі не заперечуючи важливість гуманітарної діяльності міжнародних організацій та їх установ, слід зазначити, що їх реальна допомога полягає вже у ліквідації наслідків конфлікту, а не в його врегулюванні.

Підводячи підсумок, варто зазначити, що для міжнародних організацій розв'язана Росією війна проти України стала абсолютною несподіванкою: «Ніхто не очікував, що війна може стати реальністю в країні, яка межує з ЄС», - заявив экс-президент Європейського парламенту М.Шульц [Цит. за: 18, с.47]. Можна цілком погоджуватися з висновками переважної більшості вітчизняних експертів про нездатність міжнародних безпекових організацій адекватно реагувати на подібні виклики, неспроможність застарілих негнучких механізмів прийняття рішень реалізовувати міжнародно-правові норми в практичній площині. Але, тут є ще один важливий аспект, який ні в якому разі не можна не враховувати нашій державі, сподіваючись на міжнародну підтримку. Визнання Росії – державою агресором, а це ключове для задіяння міжнародно-правових механізмів, для більшості держав світу, зокрема європейських, вилось не тільки в небажану конфронтацію з Кремлем та економічні збитки від санкцій. Визнання агресії та війни не на словах та в заявах, а включення міжнародно-правових механізмів «вгамування» агресора, це ще «неприємна» колективна пам'ять про події до- та після Другої світової війни. Вітчизняний історик О.Стяжкіна називає цю пам'ять травматичною, адже невдалі спроби умиротворення агресора, власна колаборація з Гітлером, окупація, складні системи післявоєнного врегулювання, розплата половиною Європи з СРСР, аж ніяк не можуть поставити Україну на одні терези з пережитим досвідом Другої світової [Див.: 19]. Визнати агресором Росію, яка дуже нахабно, але «зручно» від цього звання відхрещується, це свідомо визнати можливість здійснення агресії й проти себе з усіма впливаючими з цього наслідками. Тому

міжнародну спільноту «по-тихому» влаштовують «сепаратисти» та «громадянська війна», виправдана на міжнародно-правовому рівні, попри усі докази з української сторони, проведенням АТО.

Список використаної літератури:

1. Александр Хуг: Обострение, как в Авдеевке, может произойти в любой момент [Электронный ресурс] / А. Хуг; бес. вела Е. Панченко // Апостроф. – Режим доступа : <https://apostrophe.ua/article/society/accidents/2017-03-28/aleksandr-hug-obostrenie-kak-v-avdeevke-mojet-proizoyti-v-lyuboy-moment/11148> ; Aleksandr Khug: Obostrenie, kak v Avdeevke, mozhet proizoyti v lyuboy moment [Elektronnyy resurs] / A. Khug; bes. vela Ye. Panchenko // Apostrof. – Rezhim dostupa : <https://apostrophe.ua/article/society/accidents/2017-03-28/aleksandr-hug-obostrenie-kak-v-avdeevke-mojet-proizoyti-v-lyuboy-moment/11148>

2. Донбасс получит поддержку от ПРООН [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.kramatorskpost.com/2016/10/19/%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B1%D0%B0%D1%81%D1%81-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%83%D1%87%D0%B8%D1%82-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%BA%D1%83-%D0%BE%D1%82-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BE%D0%BD/> ; Donbass poluchit podderzhku ot PROON [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : <http://www.kramatorskpost.com/2016/10/19/%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B1%D0%B0%D1%81%D1%81-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%83%D1%87%D0%B8%D1%82-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%BA%D1%83-%D0%BE%D1%82-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BE%D0%BD/>

3. Євтушенко І. В. Роль та місце міжнародних організацій у врегулюванні збройного конфлікту на Південному Сході України (нормативно-правовий аспект) [Електронний ресурс] / І. В. Євтушенко // Проблеми законності. - 2015. - Вип. 131. - С. 124-132. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2015_131_16 ; Yevtushenko I. V. Rol ta mistse mizhnarodnykh orhanizatsii u vrehuliuvanni zbroinoho konfliktu na Pivdennomu Skhodi Ukrainy (normatyvno-pravovy aspekt) [Elektronnyi resurs] / I. V. Ievtushenko // Problemy zakonnosti. - 2015. - Vyp. 131. - S. 124-132. - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2015_131_16

4. Єдиний державний реєстр Міжнародних організацій, членом яких є Україна (інформація станом на 02.2017 р.) [Електронний ресурс] // Міністерство закордонних справ України. - Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/io-register> ; Yedyniy derzhavnyi reiestr Mizhnarodnykh orhanizatsii, chlenom yakykh ye Ukraina (informatsiia stanom na 02.2017 r.) [Elektronnyi resurs] // Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy. - Rezhym dostupu : <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/io-register>

5. Каракуц А. Україна в ОБСЄ – від врегулювання конфлікту на Донбасі до розвитку демократії : доповідь старшого наукового співробітника відділу з проблем зовнішньої політики та міжнародної безпеки Національного інституту стратегічних досліджень при президенті України [Електронний ресурс] / А. Каракуц // Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/2016_table/03-06-karakuts.pdf ; Karakuts A. Ukraina v OBSIe – vid vrehuliuvannia konfliktu na Donbasi do rozvytku demokratii : dopovid starshoho naukovo spivrobitnyka viddilu z problem zovnishnoi polityky ta mizhnarodnoi bezpeky Natsionalnoho instytutu stratehichnykh doslidzhen pry prezydentі Ukrainy [Elektronnyi resurs] / A. Karakuts // Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. – Rezhym dostupu: http://www.niss.gov.ua/public/File/2016_table/03-06-karakuts.pdf

6. Комплексний пакет допомоги для України [Електронний ресурс] / Місія України при НАТО. Липень 2016 // Міністерство закордонних справ України. - Режим доступу : http://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/nato/files/7_.pdf ; Kompleksnyi paket dopomohy dlia Ukrainy

[Elektronnyi resurs] / Misiia Ukrainy pry NATO. Lypen 2016 // Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy. - Rezhym dostupu : http://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/nato/files/7_.pdf

7. Крим після анексії. Державна політика, виклики, рішення та дії. Біла книга / Ю. Тищенко, Ю. Каздобіна, Т. Гучакова, О. Смірнов, С. Горобчишина, А. Дуда; за заг. ред. Ю. Тищенка. – Київ : ТОВ «Агентство» Україна, 2016. – 148 с. ; Krym pislia aneksii. Derzhavna polityka, vyklyky, rishennia ta dii. Bila knyha / Yu. Tyshchenko, Yu. Kazdobina, T. Huchakova, O. Smirnov, S. Horobchyshyna, A. Duda; za zah. red. Yu. Tyshchenka. – Kyiv : TOV «Ahentstvo» Ukraina, 2016. – 148 s.

8. Лоссовський І. Миротворчий досвід ООН і «план Б» урегулювання військово-політичного конфлікту на сході України [Електронний ресурс] / І. Лоссовський // Зовнішні справи. - 2016. - N 1. - С. 11-15. - Режим доступу : <http://uaforeignaffairs.com/en/expert-opinion/view/article/mirotvorchii-dosvid-oon-i-plan-b-ureguljuvannja-viisk/> ; Lossovskiy I. Myrotvorchyi dosvid OON i «plan B» urehuliuвання viiskovo-politychnoho konfliktu na skhodi Ukrainy [Elektronnyi resurs] / I. Lossovskiy // Zovnishni spravy. - 2016. - N 1. - S. 11-15. - Rezhym dostupu : <http://uaforeignaffairs.com/en/expert-opinion/view/article/mirotvorchii-dosvid-oon-i-plan-b-ureguljuvannja-viisk/>

9. Міжнародний суд ООН частково задовольнив прохання України ввести тимчасові міри проти Росії [Електронний ресурс] // Юридичний факт. - Режим доступу : <http://www.yurfact.com.ua/fakty/mizhnarodnyi-sud-oon-chastkovo-zadovolnyv-prokhannia-ukrainy-vvesty-tymchasovi-miry-proty-rosii> ; Mizhnarodnyi sud OON chastkovo zadovolnyv prokhannia Ukrainy vvesty tymchasovi miry proty Rosii [Elektronnyi resurs] // Yurydychni fakt. - Rezhym dostupu : <http://www.yurfact.com.ua/fakty/mizhnarodnyi-sud-oon-chastkovo-zadovolnyv-prokhannia-ukrainy-vvesty-tymchasovi-miry-proty-rosii>

10. Місія Світового Банку, ООН та ЄС завершила тижневу роботу з вивчення оцінки потреб у відновленні Донбасу [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://old.minregion.gov.ua/news/misiya-svitovogo-banku-oon-ta-es-zavershila-tizhnevu-robotu-z-vivchennya-ocinki-potreb-u-vidnovlenni-donbasu-519485/?print=1> ; Misiia Svitovoho Banku, OON ta YeS zavershyla tyzhnevu robotu z vyvchennia otsinky potreb u vidnovlenni Donbasu [Elektronnyi resurs]. - Rezhym dostupu : <http://old.minregion.gov.ua/news/misiya-svitovogo-banku-oon-ta-es-zavershila-tizhnevu-robotu-z-vivchennya-ocinki-potreb-u-vidnovlenni-donbasu-519485/?print=1>

11. Моделі і ціна врегулювання конфлікту на Донбасі: міжнародний досвід та українські реалії [Електронний ресурс] / В. Філіпчук, А. Октисюк, В. Поворозник, Є. Ярошенко; Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД). - Режим доступу : <http://fmd.kh.ua/wp-content/uploads/2017/02/donetsk3.pdf> ; Modeli i tsina vrehuliuвання konfliktu na Donbasi: mizhnarodnyi dosvid ta ukraïnski realii [Elektronnyi resurs] / V. Filipchuk, A. Oktiysiuk, V. Povoroznyk, Ye. Yaroshenko; Mizhnarodnyi tsentr perspektyvnykh doslidzhen (MTsPD). - Rezhym dostupu : <http://fmd.kh.ua/wp-content/uploads/2017/02/donetsk3.pdf>

12. НАТО надає допомогу Україні та підтримує її в конфлікті з Росією [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://ukrainian.voanews.com/a/nato-ukraine/3410726.html> ; NATO nadaie dopomohu Ukraini ta pidtrymuie yii v konflikti z Rosiieiu [Elektronnyi resurs]. - Rezhym dostupu : <http://ukrainian.voanews.com/a/nato-ukraine/3410726.html>

13. Определение агрессии [Электронный ресурс] : утверждено резолюцией 3314 (XXIX) Генеральной Ассамблеи от 14 декабря 1974 г. – Режим доступа : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/aggression ; Opredelenie agressii [Elektronnyy resurs] : utverzhdeno rezolyutsiei 3314 (KhKhIKh) Generalnoy Assamblei ot 14 dekabrya 1974 g. – Rezhim dostupa : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/aggression

14. Парахонський Б. О. Зовнішня політика України в умовах кризи міжнародного безпекового середовища : аналіт. доп. / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська. – Київ : НІСД,

2015. – 100 с. ; Parakhonskyi B. O. Zovnishnia polityka Ukrainy v umovakh kryzy mizhnarodnoho bezpekovoho seredovyscha : analit. dop. / B. O. Parakhonskyi, H. M. Yavorska. – Kyiv : NISD, 2015. – 100 s.

15. Про затвердження Річної національної програми під егідою Комісії Україна-НАТО на 2017 р. [Електронний ресурс] : Указ Президента України - Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/1032017-21670> ; Pro zatverdzhennia Richnoi natsionalnoi prohramy pid ehidoiu Komisii Ukraina-NATO na 2017 r. [Elektronnyi resurs] : Ukaz Prezydenta Ukrainy - Rezhym dostupu : <http://www.president.gov.ua/documents/1032017-21670>

16. Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором [Електронний ресурс] : Постанова Верховної Ради України № 129-VIII від 27.01.2015. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/129-19#n9> ; Pro Zvernennia Verkhovnoi Rady Ukrainy do Orhanizatsii Obiednanykh Natsii, Yevropeiskoho Parlamentu, Parlamentskoi Asamblei Rady Yevropy, Parlamentskoi Asamblei NATO, Parlamentskoi Asamblei OBSiE, Parlamentskoi Asamblei HUAM, natsionalnykh parlamentiv derzhav svitu pro vyznannia Rosiiskoi Federatsii derzhavoiu-ahresorom [Elektronnyi resurs] : Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy № 129-VIII vid 27.01.2015. - Rezhym dostupu: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/129-19#n9>

17. Реакція міжнародного співтовариства на агресію РФ проти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/press-center/news/27225-reakcija-mizhnarodnogo-spivtovaristva-na-agresiju-rf-proti-ukrajini> ; Reaktsiia mizhnarodnogo spivtovarystva na ahresiiu RF proty Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://mfa.gov.ua/ua/press-center/news/27225-reakcija-mizhnarodnogo-spivtovaristva-na-agresiju-rf-proti-ukrajini>

18. Світова гібридна війна: український фронт : моногр. / за заг. ред. В. П. Горбуліна. – Київ : НІСД, 2017. – 496 с. ; Svitova hibrydna viina: ukraïnskyi front : monohr. / za zah. red. V. P. Horbulina. – Kyiv : NISD, 2017. – 496 s.

19. Стяжкіна О. Дискурс окупації, як механізм осмислення російської агресії проти України / О. Стяжкіна // Нові сторінки історії Донбасу : зб. ст. / гол. ред. О. В. Стяжкіна. – Вінниця : ДонНУ, 2016. – Кн. 25. - 224 с. ; Stiazhkina O. Dyskurs okupatsii, yak mekhanizm osmyslennia rosiiskoi ahresii proty Ukrainy / O. Stiazhkina // Novi storinky istorii Donbasu : zb. st. / hol. red. O. V. Stiazhkina. – Vinnytsia : DonNU, 2016. – Кн. 25. - 224 s.

20. Тараненко Г. Г. Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів / Г. Г.Тараненко // Гілея: науковий вісник. – 2016. – Вип. 107. – С. 390-392 ; Taranenko H. H. Rol mizhnarodnykh orhanizatsii u vrehuliuvanni konfliktiv / H. H.Taranenko // Hileia: naukovyi visnyk. – 2016. – Vyp. 107. – S. 390-392

21. Толстов С. Діяльність міжнародних організацій в Україні: загальні тенденції та орієнтири [Електронний ресурс] / С. Толстов // Віче. – 2015. - № 4. - Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/4590/> ; Tolstov S. Diialnist mizhnarodnykh orhanizatsii v Ukraini: zahalni tendentsii ta oriientyry [Elektronnyi resurs] / S. Tolstov // Viche. – 2015. - № 4. - Rezhym dostupu : <http://www.viche.info/journal/4590/>

22. Эксперты: возможности международных организаций на Донбассе ограничены [Электронный ресурс] // Лабиринты войны. Ситуация на Донбассе и в Крыму. - Режим доступу : <http://war.intsecurity.org/2016/04/%D1%8D%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D1%8B-%D0%B2%D0%BE%D0%B7%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8->

%D0%BC%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%8B%D1%85/ ; Eksperty: vozmozhnosti mezhdunarodnykh organizatsiy na Donbasse ogranicheny [Elektronnyy resurs] // Labirinty voyny. Situatsiya na Donbasse i v Krymu.
- Rezhim dostupu :
<http://war.intsecurity.org/2016/04/%D1%8D%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D1%8B-%D0%B2%D0%BE%D0%B7%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8-%D0%BC%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%8B%D1%85/>

23. Political consequences of the Russian aggression in Ukraine [Electronic resource] : Resolution 2132 (12/10/2016) // Parliamentary Assembly. – Mode of access : <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?fileid=23166&lang=EN&search=Y2F0ZWdvcnlfc3RyX2VuOiJBZG9wdGVkIHRleHQi>

Стаття надійшла до редакції 10.05.2017 р.

I. Gridina

THE ROLE OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN CONFLICT RESOLUTION IN EASTERN UKRAINE: PROSPECTS AND REALITIES

This paper dwells upon potential prospects and real obstacles encountered by the international organizations in conflict resolution in Eastern Ukraine.

It is emphasized that the efforts made by international governmental organizations are the test for their ability to adapt to new global security realities and crisis caused by Russia's external aggression. Bringing the fact of aggression into an international legal framework consideration has become one of the top priorities for the Ukrainian diplomacy since this is the only way for changing radically the situation and engaging all the mechanisms of international law support for the victims of aggression.

In this context, the key factor is the reaction and attitude of the leading international organizations which, in whole or in part, bear responsibility for maintaining international peace and security (UN, OSCE, NATO, European Council, etc). However, the reaction of international organizations to the Russian aggression against Ukraine has revealed the shortcomings in taking timely and adequate decisions to resolve crisis situation as their autonomy has relative nature because of impossibility to take decisions without participation of the relevant states. For example, the UN Security Council resolutions were vetoed by the Russian Federation what practically put an end to the attempts to stop the Russian aggression. Apart from information support rendered by the majority of international organizations to Ukraine, a very small number of political actors could provide Ukraine with international legal support in practice. Despite the evident fact of aggression and its escalation, the majority of states or their political parties preferred ignoring the fact of external aggression against Ukraine by qualifying the conflict in Donbass as a civil war, trying to avoid possible confrontation with Russia recognizing the rule of force. The attitude of states has affected the international organizations, members of which they are.

At the same time, some success was reached in defining Russia as the party to a conflict. It is necessary to mention the significance of cooperation of Ukraine with NATO that performs its obligations as a partner of Ukraine. Besides, it should be pointed out that OSCE SMM to Ukraine has played a great role to deliver information on the war in the Eastern Ukraine.

Key words: armed conflict, Eastern Ukraine, international organizations, governmental organizations, UN, Council of Europe, NATO, OSCE.